

Nr 34

Utlåtande i anledning av motioner om en samordnad skärgårdspolitik i Stockholms skärgård.

I de likalydande till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 951 av herr *Bohman* och II: 1149 av herr *Wennerfors* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att en utredning snarast tillsättes i syfte att uppdra riktlinjer för en samordnad skärgårdspolitik i Stockholms skärgård och framlägga de förslag till författningsändringar eller i andra hänseenden som kan befinnas motiverade för att tillgodose de i motionen angivna syftena.

I motionerna framhålles att bristen på total planering för skärgårdsområden allvarligt försvårat möjligheterna att bevara en levande skärgård. Oklara bestämmelser för inlösen av och ersättning för mark, brist på kapital för planläggning av mark, strävan att göra sjöfartsverket affärsdrivande med avsevärda indragningar av personal som följd, problem vad gäller de ekonomiska relationerna mellan fritidsfolket och de kommuner där det tillbringar en stor del av året, nedskräpning och annan miljöförstöring, besvärliga kommunikationer, sjöräddningens ställning o. s. v. är problem som enligt motionärerna måste ses i ett sammanhang vid utformandet av en skärgårdspolitik.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motion II: 1149.

Tidigare riksdagsbehandling m. m.

Utskottet behandlade vid 1968 års riksdag motionsyrkande om särskilda planeringsåtgärder beträffande utvecklingen i skärgårdsområdena. Utskottet erinrade i sitt utlåtande (1968: 49) om arbetet med översiktlig fysisk riksplanering inom kommunikationsdepartementet och expertgruppen för regional utredningsverksamhet inom inrikesdepartementet. Utskottet fann angeläget att utvecklingen i skärgårdsområdena uppmärksammades och uttalade att det arbete beträffande Stockholms skärgård som pågick inom länsstyrelsen, landstinget och andra organ inom länet gav ett värdefullt underlag för en planering i syfte att tillgodose både den bofasta befolkningens behov och ett utnyttjande av skärgårdarna för rekreation. Vidare torde planväsendets omdaning ge förbättrade planeringsmetoder och bättre möjligheter att styra utvecklingen. Utskottet fann ej påkallat med ytterligare initiativ från riksdagens sida. Riksdagen godkände utlåtandet.

Vid 1969 års riksdag behandlade utskottet motioner med samma yrkande

som de vid årets riksdag väckta. I sitt utlåtande (nr 39) anförde utskottet att enligt dess mening få områden vore föremål för så intensiv uppmärksamhet som Stockholms skärgård. Utskottet erinrade återigen om att bl. a. länsstyrelsen i Stockholms län tillsammans med statliga och kommunala organ verkade för att samordna utvecklingen inom skärgården. Utskottet som inte ansåg att tillsättandet av en ny utredning skulle påskynda utvecklingen, fann det inte erforderligt med initiativ från riksdagens sida. Riksdagen godkände utskottsutlåtandet.

Vidare kan nämnas att den i augusti 1969 tillsatta glesbygdsutredningen enligt sina direktiv bl. a. har att undersöka de glesbygdsproblem som gör sig alltmer kännbara även i landets sydligare delar.

Remissyttranden

Över motionerna har yttrande inhämtats från sjöfartsverket och Stiftelsen Stockholms skärgård.

Stiftelsen Stockholms skärgård upplyser om att den utredning som görs av länsstyrelsen i Stockholms län, genom såväl postenkäter som intervjuer har inhämtat den bofasta skärgårdsbefolkningens synpunkter på olika problem. Dessutom har länsstyrelsen vid konferenser med företrädare för berörda kommuner gått igenom det sammanställda undersökningsmaterialet. Stiftelsen anser att det i nuvarande läge bör anstå med ytterligare utredningar.

Sjöfartsverket nämner att verket i december 1969 lämnat länsstyrelsen uppgift om den personalreducering som blivit följden av verkets strukturalisering. Vidare anføres i verkets yttrande.

Sjöfartsverket har för sin del förståelse för motionernas syfte att bevara en skärgård med människor som där bor och verkar året om. Detta är även till fördel för sjöfartsverkets verksamhet, bl. a. med hänsyn till sjöräddningsverksamheten samt tillsynen av verkets anläggningar. Verket har emellertid funnit att det råder en viss tendens inte bara bland öborna i allmänhet utan även bland verkets fast anställda personal att vilja lämna skärgården och flytta in till tätorter på fastlandet.

Utskottet

Motionärerna hemställer om utredning beträffande riktlinjer för en samordnad skärgårdspolitik i Stockholms skärgård. Utskottet finner det i likhet med motionärerna angeläget att bevara en levande skärgård med människor, som bor och verkar där året om.

Som ovan nämnts behandlade utskottet motioner med liknande yrkande som i de nu föreliggande både vid 1968 och 1969 års riksdagar (ABU 1968: 49 och 1969: 39). I de båda utskottsutlåtandena lämnades redogörelser för det utredningsarbete som i skilda sammanhang pågick beträffande Stockholms skärgård. Bl. a. nämndes i utlåtandet år 1969 att länsstyrelsen i Stockholms

län i januari samma år påbörjat en utredning omfattande hela skärgårdsproblematiken. Enligt vad utskottet erfarit kommer denna utredning att avslutas inom de närmaste månaderna. Dessutom vill utskottet erinra om att den i augusti förra året tillsatta glesbygdsutredningen bl. a. skall behandla de glesbygdsproblem, som finns inte bara i Norrland utan även i landets sydligare delar.

Eftersom av motionärerna upptagna spörsmål utreds i olika sammanhang torde något ytterligare initiativ från riksdagens sida inte vara påkallat. Utskottet får därför hemställa,

att de likalydande motionerna I: 951 och II: 1149 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 april 1970

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Oscar Carlsson (s), Eric Peterson (fp), Axel Kristiansson (cp), Yngve Persson (s)*, Helge Karlsson (s), fröken Stenberg (m), herrar Nyquist (s), Svanström (cp), Thorle Nilsson (s)*, Axelson (fp) och fru Florén-Winther (m);

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrby (cp), Rimås (fp), Nilsson i Bästekille (m), Johansson i Simrishamn (s), Johansson i Skärstad (cp), Häll (s), Nilsson i Lönsboda (fp), Gadd (s), Rosqvist (s) och Bergqvist (s)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av fröken Stenberg, fru Florén-Winther och herr Nilsson i Bästekille (samtliga m), vilka ansett att utskottets utlåtande och hemställan bort lyda:

»Få områden har enligt utskottets mening varit föremål för så intensiv uppmärksamhet som Stockholms skärgård. Dess storlek och säregna natur, till vilken motsvarighet blott finnes i Ålands och Åbolands skärgårdar, samt dess närhet till och lättillgänglighet för ett storstadsområdes befolkning har skapat problem och intressekonflikter, som förklarar den utredningsverksamhet på olika nivåer och de debatter mellan olika grupper som pågått åtskilliga årtionden. Trots detta har ännu inte någon enhetlig samordnande lös-

ning kommit till stånd. Tvärtom har meningsmotsättningarna i många hänseenden tillspetsats samt planerings- och miljöproblemen ytterligare accentuerats.

Enligt utskottets mening kan statsmakterna inte längre undandra sig sitt ansvar för att de alltmer accentuerade skärgårdsproblemen får sin lösning. Pågående regional och i övrigt avgränsad utredningsverksamhet har att utgå från gällande rättslig reglering av den mängd frågor, som innefattas i ämnets komplex. Som motionärerna framhåller måste emellertid den slutliga lösningen förutsätta ändrade eller nya lagregler i åtskilliga hänseenden. Särskilda planeringsregler kan befinnas erforderliga och så angelägna, att resultatet av pågående översyn av byggnadslagstiftningen inte kan avvaktas. Inte minst ersättningsfrågorna vid ianspråktagande av enskild egendom eller förbud mot nyttjande av enskild mark kan behöva förbättras. I miljövardshänseende är för skärgårdsområdet speciellt avpassade regler utomordentligt angelägna. Skärgårdskommunernas ansvar och därav betingade ekonomiska förpliktelser gentemot sommarbefolkning och fritidsfolk måste klarläggas. Naturvårdsproblemen i skärgårdsområdena avviker i många hänseenden från vad som gäller landet i övrigt.

Problemen torde vara i princip liknande i alla större skärgårdsområden. Av naturliga skäl har de särskilt tillspetsats i Stockholms skärgård. Enligt utskottets mening bör den utredning utskottet anser inte längre kunna anstå därför ge prioritet åt Stockholms skärgårdsområde, men de åtgärder utredningen kan komma att föreslå bör om möjligt vara av generell natur.

Med åberopande av vad som här anförts hemställer utskottet,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 951 och II: 1149 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att en utredning snarast tillsättes i syfte att uppdra riktlinjer för en samordnad skärgårdspolitik i Stockholms skärgård och framlägga de förslag till författningsändringar eller i andra hänseenden som kan befinnas motiverade för att tillgodose de i motionerna angivna syftena.»